

Romeinse Veldtocht Leiden

Auteur: Marycke Naber

Burchtheuvel, Park Matilo, Rijksmuseum van Oudheden

De bezienswaardigheden in de historische binnenstad dateren uit de Middeleeuwen en later, zoals de burchtheuvel en de Sint Pieterskerk en diverse musea. De stad kent echter ook een Romeins verleden, dat tijdens deze wandeling wordt geopenbaard, met name in het archeologisch park Matilo, waar het gelijknamige fort zichtbaar is gemaakt en een Romeinse tuin is aangelegd, en in het Rijksmuseum van Oudheden, waar op de afdeling Klassieke Wereld een schat aan Romeinse voorwerpen is te bewonderen.

In de rijk geïllustreerde gids 'Romeinse Veldtochten' van uitgeverij Gegarandeerd Onregelmatig staat uitgebreide achtergrondinformatie. Daarnaast boeiende themaverhalen van de hand van historica Ester Smit, over het dagelijks leven van de Romeinen en de oorspronkelijke bewoners van het gebied.

Routebeschrijving

Rondwandeling vanaf station Leiden, 14 km

De route is eventueel op te splitsen in een stadswandeling van 5 km en een rondwandeling over Park Matilo van 9 km vanaf station Leiden Lammenschans.

Loop vanaf de uitgang Centrum van station Leiden Centraal RD langs de linkerkant van de weg. Ga direct na de brug met zitbank als railing LA over het asfaltpad, met links het 'Kiekmonument' van Norman Beierle en Hester Keijser. Houd rechts aan (links voor je zie je Molenmuseum De Valk), steek over bij het zebrapad, ga daarna LA, 2e Binnenvestgracht. Houd direct daarna rechts aan, Nieuwe Beestenmarkt. Ga voor de brug LA, Oude Singel, en na Museum De Lakenhal, gevestigd in de voormalige lakenhal uit 1640, RA over de fiets-voetgangersbrug en RD, Lange Lijsbethsteeg.

Loop op het kruispunt RD, ga aan het eind LA Klooster. Aan het eind daarvan ga je schuin RA, Sionsteeg, en meteen schuin LA, Lange Sint Agnietenstraat. Loop na Museum Boerhaave RD langs de opgemetselde muurresten van de voormalige O.L. Vrouwekerk uit oorspronkelijk 1300 met informatiepaneel. Ga daarna RA (Vrouwenkerkkoorstraat), in de winkelstraat RA en meteen LA, Vrouwensteeg. Voor de brug ga je LA, Stille Rijn, dan RA over de fiets-voetgangersbrug, daarna LA. Aan je rechterhand staat de Waag uit 1658. Ga LA over de volgende brug, daarna RD, Hoogstraat en voor de brug RA, Oude Rijn.

1. Direct na de fiets-voetgangersbrug ga je RA, Van der Sterrepad. Ga het 1e pad RA door het metalen hek, bij de schuine kruising RA. *Als het hek gesloten is, kan je even verderop via het hoofdhek omhoog naar de burcht.* Ga het 1e pad schuin LA, bovenaan schuin RA. Ga LA door de zandstenen poort uit ca. 1650 naar de binnenplaats van de Burcht. Via de wenteltrap kun je een rondje over de borstwering maken. Loop terug door de toegangspoort, ga de trap af (beneden bevindt zich links een informatiepaneel) en na het smeedijzeren hek uit 1653 RA. Loop na de toegangspoort van het burchtterrein uit 1662 RD.

Ga de 1e straat RA, Beschuitsteeg, tegenover de 14e-eeuwse Hooglandse Kerk. Loop RD over de fiets-voetgangersbrug (aan de rechterkant zie je de Koornbrug over de Nieuwe Rijn), ga daarna LA (Botermarkt). Ga aan het eind RA, steek het plein over en loop RD langs de rechterkant van het water, Steenshuur. Ga LA over de 1e brug (iets verderop staat de Lodewijkskerk met 16e-eeuwse voorgevel en toren) en meteen na de brug RA door de voetgangerssluis, Van der Werfpark. Loop RD langs het monument gewijd aan Pieter Adriaansz. van der Werf, burgemeester tijdens het Leidens beleg en ontzet. Ga aan het eind na de voetgangerssluis LA, Doezastraat. Blijf na de brug over de Zoeterwoudse Singel RD lopen, Herenstraat.

2. Ga na twee doodlopende straten de volgende straat LA, Leliestraat, bij het 1e kruispunt RA, Lindestraat. Ga aan het eind LA en meteen RA, Seringenstraat. Steek de dubbele rijbaan over via het zebrapad en ga LA (Koninginnelaan). Loop aan het eind daarvan RD over vier zebrapaden. Ga na het speeltuintje RA, Van der Waalstraat, blij steeds RD lopen en ga aan het eind LA (Melchior Treublaan). (Rechts het station Leiden Lammenschans met horeca.) Ga ter hoogte van nr. 19 schuin RA, een zandpad. Loop RD langs de afrastering. Ga bij de Y-splitsing bovenop het heuveltje schuin LA, bij het grasveld RA. Steek RD het Rijn-Schiekanaal over bij de verkeerslichten, ga daarna LA langs het kanaal. Aan de overkant daarvan staat de Rodenburger poldermolen uit 1893.
3. Ga na de bocht naar rechts de 1e weg RA, Roomburgerweg en RD. Ga ter hoogte van het houten bruggetje scherp LA, een asfaltvoepad De Bult op, een voormalige vuilstort. Ga bij de kruising RD, aan het eind RA en meteen LA de trap op. Steek na drie scherpe bochten de weg over en ga RD, aan het eind LA. Ga bij het rode asfaltfietspad RD, aan het eind RA, een asfaltweg. Na de brug loopt deze weer langs het kanaal. Ga bij de brug RA, daarna het 1e tegelpad LA, aan het eind schuin RA. Ga bij de driesprong schuin RA, Vliststraat. Ga aan het eind LA, Wierickestraat, dan het 1e tegelpad RA en schuin LA langs het speeltuintje, aan het eind RA, Spaarnestraat. Ga in de haakse bocht naar links schuin RA over het fietspad.

Bij de brug ligt een replica van een Romeinse platbodem. Volgens opgravingen in 1960 liep hier ongeveer het kanaal van Corbulo. Op deze plek liep de Romeinse Limesweg die dwars door Castellum Matilo liep over een houten brug.

Ga na de sloot RA over het knuppelpad met 'stapstenen' in de vorm van plateau'tjes (als dit lastig is, kun je over het fietspad even verderop lopen). In 1996 is langs het pad een bronzen masker van rond het jaar 100 na Chr. opgegraven, dat te zien is in het Rijksmuseum van Oudheden. Ga aan het eind LA langs de asfaltweg, in de bocht naar rechts LA over het klinkerpad, Claudiuspad, genoemd naar Claudius I, keizer van 41 tot 54. Bij opgravingen in 2005 aan de rechterkant van het pad zijn sporen van een inheemse nederzetting gevonden. Ga na de brug schuin LA en even later LA over de ophaalbrug. Aan de rechterkant staat een informatiezuil over de limes en Castellum Matilo, met een replica van het bronzen masker.

Volg het pad langs het scoutinggebouw, ga meteen daarna schuin RA over het graspad en RD langs het informatiebord over de Romeinse tuin. Loop na het 1e bankje LA door de tuin, langs het beeld van wilgenteen. Het stelt Venus voor, godin van de vruchtbaarheid. Ga aan het eind van de tuin RA over de ophaalbrug en volg het halfverharde pad. Ga bij het zwart-groen-gele metalen kunstwerk met veel informatie RA. Steek het asfaltpad en het klinkerpad over en loop RD door het tunneltje en over het

grasveld naar het volgende informatiekunstwerk middenin het fort. Ga daar RA over het klinkerpad en na de wachttorens het 1e asfaltpad LA, langs het stalen aandenken aan het Sint Margarethaconvent (1464 - 1572). Verderop loopt het pad langs een Middeleeuwse kloostertuin uit 2014 en langs de Stadstuinen. Ga ter hoogte van het volgende stel wachttorens RA, een asfaltweg langs nog een informatiekunstwerk.

4. Aan het eind ga je LA en meteen scherp RA langs het fietspad door de Matilo-tunnel. Volg dat tot het eind, ga daar RA en aan het eind LA langs het water (de Oude Rijn, na de bocht naar links Nieuwe Rijn). Ga na twee bruggen de 1e weg LA langs de watertoren, aan het eind RA, na de brug RA de trap af en RD. Volg de klinkerweg langs het water. Ga na de bocht naar links RA, dan LA over het 1e zebrapad, aan de overkant RA over het trottoir langs de Hoge Rijndijk, na de bocht naar links langs de Plantagelaan. Sla het 1e voetpad schuin LA in en volg dit halfverharde pad langs de singel. Aan de rechterkant staat het eikenhouten beeld 'Venus van Leiden'. Ga ter hoogte van de brug RA over het fietspad, steek de asfaltweg over en ga RD, Kraaijerstraat. Steek de dubbele rijbaan van de Levendaal over via de zebrapaden en loop RD, Kraaijerstraat. Ga de 1e straat LA, Spilsteeg. Ga aan het eind LA en meteen RA (Cananefatenpoort). Loop RD onder de twee poorten door en ga voor het plantsoentje RA, Koenesteeg, waar sporen van een inheemse nederzetting zijn gevonden.
5. Ga aan het eind LA (Hogewoerd), steek de voorrangsweg over via het zebrapad en ga RD, Hogewoerd. Steek aan het eind van het fietspad LA de voorrangsweg over en ga RD langs de linkerkant van het water (Steenschuur). Ga bij de brug RD door de voetgangerssluis, Van der Werfpark. Loop RD, aan het eind van het park RA, na de brug RD, Nieuwsteeg, langs het Kamerlingh Onnesgebouw, zie het infobord. Ga tegenover de Salomonsteeg RA door de Lombardpoort, aan het eind RA en meteen LA, aan het eind LA. Loop op het binnenplein RD door de linker opening in de bakstenen muur, naar het St. Pieters- of Van der Speckhofje. Loop aan het eind van het hofje door de houten deur. Volg het steegje met een haakse bocht naar rechts, ga na het poortje LA langs de St. Pieterskerk, Kloksteeg. *Via het St. Pieterscafé op nr. 16 heb je toegang tot de kerk.*
6. Ga na de kerk RA. Aan de achterkant van het plein zie je de achterkant van het Gravensteen. Ga RA langs het infopaneel over de kerk, dan de 1e straat LA, Muskadelsteeg. Ga aan het eind LA langs het Gravensteen, oorspronkelijk de gevangenis van de graven van Holland. Loop RD, Houtstraat, aan het eind RA, Rapenburg.

Je loopt langs het Rijksmuseum van Oudheden, waar veel in Nederland opgegraven voorwerpen uit de Romeinse tijd te bewonderen zijn.

Ga bij de brug LA langs de herinneringsbank '14 -'19, daarna RA over het zebrapad en RD. Ga de 1e straat LA, Galgewater. Loop RA over de ophaalbrug en langs molen De Put, een replica van een standerdmolen uit 1619. Ga schuin LA over het klinkerpad, houd links aan langs het water. Ga ter hoogte van de ophaalbrug RA door de Morspoort, gebouwd in 1668 in de verdedigingswal.

Alternatieve route tijdens de openingstijden van het Museum Volkenkunde: loop RD tussen de ophaalbrug en Morspoort en door het metalen hek van de museumtuin. Volg het pad langs het water, steek aan het eind de weg over en ga LA over de brug en RD naar het station.

Ga na de poort LA, 1e Binnenvestgracht, aan het eind LA over het zebrapad en over de brug, daarna RD naar het station.

Praktische informatie

Historische binnenstad, voormalige vuilstort, archeologisch park. 10% onverhard

Kijken

Molenmuseum De Valk, 2e Binnenvestgracht 1, 071 516 5353, molenmuseumdevalk.nl

Rijksmuseum Boerhaave (wetenschapsgeschiedenis), Lange Sint Agnietenstraat 10, 071 751 9999, museumboerhaave.nl

St. Pieterskerk, toegang via het Pieterskerkcafé, Kloksteeg 16, 071 512 4319, pieterskerk.com

Rijksmuseum van Oudheden, Rapenburg 28, 071 516 3163, rmo.nl

Eten en drinken

Allerlei horecagelegenheden in het centrum

Anne&Max, Gangetje 2, 071-2401863, annemax.nl/vestigingen/leiden

Diverse cafés en restaurants aan de Doezastraat

Cafeteria bij station Leiden Lammenschans

Café Plantage, Hogewoerd 168, 071 513 2576, facebook.com/cafeplantageleiden

Stadscafé Van der Werff, Steenstraat 2, 071 513 0335, stadscafevanderwerff.nl

Overnachten

Zie visitleiden.nl/nl/plan/overnachten

Parkeren

Zie parkerenindestad.nl/leiden

Routebeschrijving, topografische kaart en GPS-track van deze wandeling vind je op Wandelzoekpagina: www.wandelzoekpagina.nl/wandeling/romeinse-veldtocht-leiden/16445/. Reactie, opmerkingen en aanvullingen zijn welkom op Wandelzoekpagina.

In de rijk geïllustreerde wandelgids Romeinse Veldtochten beschrijft Marycke Naber zeven routes in het Limesgebied, de noordgrens van het Romeinse Rijk: langs reconstructies van Romeinse wegen, wachttorens en fundamenten van forten, en langs musea en dergelijke waar opgegraven Romeinse schatten te bezichtigen zijn. Historica Ester Smit heeft bij elk hoofdstuk boeiende themaverhalen geschreven over het dagelijks leven van de Romeinen en hun relatie tot de oorspronkelijke bewoners. De gids is te bestellen op www.gegarandeerdonregelmatig.nl.

